

u Irskoj, a takav utjecaj proizlazi upravo iz povijesne uloge Katoličke crkve, koja je bitno različita od uloge iste crkve u drugim zapadnim zemljama. Autor, također, uspoređuje Irsku sa socijalnim karakteristikama južnoeuropskih zemalja, prema Ferrerinom opisu, objavljenom u broju 1/1996. ovoga časopisa.

U posljednjem broju *Journala* u 1997. godini bilježimo tri glavna teksta: *Welfare state regimes and child poverty in the UK and Hungary* (S. Jarvis i G. Redmond), *Workforce heterogeneity and unemployment benefits: the need for policy reassessment in the European Union* (D. Grimshaw i J. Rubery), *Towards a National Health Service in Spain: the search for equity and efficiency* (A. M. Guillén i L. Cabiedes).

Prvi rad zaslužuje epitet izvrsne i nadaleko korisne analize koja pokazuje moguće posljedice aktualnih socijalnih reformi u postkomunističkim zemljama. Usporedba s Velikom Britanijom ima i svoje dublje značenje, jer se radi o zemlji koja je posljednjih dvadesetak godina učinila najveći pomak k američkom tipu liberalnog modela. Oba slučaja rezultiraju povećanim siromaštvom, ovdje ilustrirano primjerom siromaštva djece. U Mađarskoj je, naime, 1995. poduzeta reforma koja je uvela dohodno testiranje novčanih davanja za obiteljske doplatke i porodni dopust. Time je učinjen pomak k modelu muškog hranitelja, ali usporedba pokazuje da taj model teško može funkcionirati u Mađarskoj na sadašnjem stupnju razvoja: ako u britanskoj obitelji zaraduje samo muškarac tada je njemu dovoljno 40% prosječne zarade da bi izbjegao riziku siromaštva, dok je Mađaru za izbjegavanje toga rizika potrebno čak 90% prosječne zarade! Paradoks je tim veći ako se zna da se, poradi gospodarskih teškoća i održivosti socijalnih programa, većina zapadnih zemalja kontinentalne Europe, doduše nejedakim tempom, kreće k modelu dualne bračne zaposlenosti. Stoga se aktualna reforma može ocijeniti regresivnom, jer dovodi u pitanje postojeći model zaposlenosti obaju bračnih partnera. Realno je očekivati povećanje siromaštva djeca zbog smanjene razine univerzalnih potpora, reducirane participacije žena na tržištu rada i promjene u distribuciji zaposlenosti u društvu.

Spomenimo, napokon, i rad koji fokusira problem naknada za nezaposlenost. Problem je u tome što one, rigidnim formalnim zahtjevima, ne prate promjene na tržištu rada koje

idu u smjeru slabo plaćenog, povremenog i atipičnog zapošljavanja. I zaposlenost i nezaposlenost postaju izrazito heterogene pojave (a te promjene osobito pogodaju žene i mlade) te se neprimjerenim sustavom osiguranja protiv nezaposlenosti više može utjecati na pojavu socijalne isključenosti i time produciranoga stanja demotiviranosti za rad, no što bi eventualna "velikodušnost" naknada za nezaposlenost demotivirala tražitelje posla, zaključuju Grimshaw i Rubery.

Potencijalnim čitateljima ovoga časopisa skrećemo pozornost i na izrazito informativan *European Briefing* u svakome broju, koji ne pruža samo iscrpne obavijesti o razvoju i problemima socijalne Europe, već predstavlja i neiscrpno vrelo mogućih rješenja i putokaza u razvoju socijalne Hrvatske. U svakome broju časopisa moguće je naći i nekoliko prikaza novih knjiga iz ovoga područja.

Siniša Zrinščak

REVUE INTERNATIONALE DE SÉCURITÉ SOCIALE

Godište 1997.

Ovaj časopis izdaje Međunarodna asocijacija za socijalnu sigurnost (AISS), a tiska se na engleskom, francuskom, njemačkom i španjolskom jeziku. Časopis je počeo izlaziti 1948. godine pa je prošle godine objavljen njegov pedeseti volumen, što je svakako značajan jubilej. Podsjećajući na taj jubilej u uvodniku u posljednjem broju iz prošle godine Uredništvo najavljuje svoje proširenje te inauguraciju Odbora orijentacije (Comité d'orientation) sastavljenog od "nezavisnih stručnjaka iz cijelog svijeta s velikom reputacijom u području socijalne sigurnosti i socijalne politike, koji će biti jamstvo održanja kvalitete *Revije* i njene uloge tribine otvorene svima onima koji se zanimaju za pitanja socijalne sigurnosti u cijelom svijetu". U narednom polstoljeću *Revija*, dakle, najavljuje širenje kruga suradnika i podizanje kvalitete priloga.

Ovdje treba dodati da AISS pored *Revije* izdaje i bilten pod naslovom *Socijalne tendencije* (Tendences sociales) u kojem donosi informacije o promjenama u socijalnim zakonima pojedinih zemalja iz cijelog svijeta. Zanimljivo je napomenuti da je prije nekoliko mjeseci u

tom biltenu izišla informacija o reformi mirovinskog osiguranja u Hrvatskoj.

U svakom slučaju *Revija i Socijalne tendencije* veoma su relevantne publikacije koje u Hrvatskoj treba pažljivo pratiti, a što je još važnije u njima bi europskom i širem čitateljstvu trebalo predočavati probleme i trendove u socijalnoj politici i socijalnoj sigurnosti u Hrvatskoj. Pisac ovog prikaza osjeća obvezu da i sam, te zajedno sa suradnicima na Katedri za socijalnu politiku i suradnicima u našem časopisu, učini napor u prezentaciji naše socijalne politike u relevantnim međunarodnim publikacijama u kojem spada i ova revija AISS-a.

Toliko o ovom časopisu, njegovim perspektivama i značaju za hrvatsku znanstvenu, stručnu i političku javnost.

U nastavku našeg prikaza želimo upozoriti na glavne priloge u četiri prošlogodišnja broja.

U broju 1 najvažniji je prilog Jos Berghmana sa Sveučilišta u Tilburgu (Nizozemska) pod naslovom *Obnova siromaštva i borba protiv isključenosti: novi izazov za socijalnu sigurnost*. U članku se objašnjavaju značajne promjene koje su se proteklih decenija pojavile u pogledu siromaštva i socijalne isključenosti, a također i promjene same koncepcije socijalne sigurnosti. Autor posebno upozorava na bitne ciljeve, uspjehe i propuste socijalne politike u borbi protiv socijalne isključenosti. On upozorava da glavni izazov socijalnoj sigurnosti predstavlja nezaposlenost, odnosno smanjena tražnja za radnom snagom, pa smatra da u području zapošljavanja treba djelovati na europskoj razini. To podrazumijeva stvaranje novih struktura odlučivanja, jer su sadašnje postale neadekvatne. Navest ćemo imena autora i naslove drugih značajnih članaka u ovom broju: Patrick Hennessy: *Povećani rizik ovisnosti starih osoba: uloga obitelji i socijalna sigurnost*, David Piachaud: *Socijalna sigurnost i ovisnost* i Deborah Mabbett: *Reforma socijalne sigurnosti u ekonomijama u tranziciji: problemi i politika u bivšoj sovjetskoj republici Moldaviji*.

U broju dva čelni članak napisali su Frank S. Bloch i Rienk Priens (prvi autor je sa sveučilišta u Vanderbilu u SAD, a drugi iz istraživačke i konzultantske grupe AS/tri iz Leydeu u Nizozemskoj). Naslov članka je: *Radna nesposobnost i ponovno uključivanje: teorija i dosje jednog međunarodnog istraživanja*. Istraživanje je provedeno u Njemačkoj, Danskoj, SAD, Izraelu, Nizozemskoj, Norveškoj i Šved-

skoj. U uzorku su bili ispitanici koji pate od lumbaga. Cilj projekta je bio da se utvrdi kako socijalna sigurnost, tržište rada i sustav zdravstvene zaštite tretiraju probleme nesposobnosti za rad i reintegracije osoba smanjenih radnih sposobnosti. Autori su također nastojali izmjeriti posljedice različitih intervencija u pogledu povratka na posao. Projekt je još nezavršen, pa se autori u ovom prilogu osvrću na njegove djelomične rezultate. Drugi značajan članak u ovom broju napisao je Francis G. Castles pod naslovom *Institucionalni model australijske socijalne države*. Posebno se naglašavaju razlike australijske socijalne politike u odnosu na druge zemlje OCDE-a. Upozorit ćemo i na članak Roddy McKinnon, Rogera Charltona i Harrya T. Munroa: *Model nacionalne kase osiguranja: jedna analitička i prosudbena revaluacija* u kojem se tretira funkcioniranje jednog tipa fondova osiguranja od socijalnih rizika.

Broj tri časopisa sadrži vrlo zanimljiv članak Alain Euzebya sa Sveučilišta u Grenoblu (Francuska): *Socijalna sigurnost: nužna solidarnost*. Osnovna je teza autora da socijalnu sigurnost ne treba tretirati kao ekonomski trošak, nego kao ukupnost mehanizama kolektivne solidarnosti utemeljene na preraspodjeli dohotka. Euzeby smatra da ekonomske i socijalne promjene, a posebno globalizacija ekonomije, socijalnu sigurnost čine sve potrebnijom. Autor se suprotstavlja privatizaciji nekih sustava socijalne sigurnosti, jer je to manje učinkovit, a istovremeno skuplji način socijalne zaštite ljudi. On zagovara održanje i poboljšanje postojećih sustava socijalne sigurnosti. Autorova je središnja poanta da socijalna sigurnost donosi kako ekonomske tako i humane i socijalne dobitke kojih se suvremena društva ne smiju odreći. Kada se danas socijalna sigurnost optužuje kao uzročnik usporenog ekonomskog rasta i nezaposlenosti, onda se, tvrdi autor, griješi u odabiru mete. Bolje je reći da je socijalna sigurnost žrtva nego uzrok ekonomskih teškoća. Nadalje, veliki problem socijalne sigurnosti je u tome što su njeni troškovi poznati, dok njene blagodati nije moguće kvantificirati. Kako možemo, pita se autor, izmjeriti pozitivne efekte poboljšanja zdravlja stanovništva, utjecaja obiteljskih dodataka na edukaciju djece ili pak nezavisnosti i dostojanstva starih osoba koje donosi pristojna mirovina? Prema tome, socijalna sigurnost nije luksuz bogatih zemalja, nego bitni faktor ekonomskog i socijalnog raz-

voja, zaključuje Euzeby. Podsjećamo da smo u prošlogodišnjem broju 4 našeg časopisa objavili prijevod ovog članka A. Euzebya. U ovom broju *Revije*: Maximilian Fucks piše na temu *Struktura i legitimacija legalnog osiguranja od nesreće: komparativna studija prava*. Nadalje Henk Vording i Kees Goudsward autori su zanimljivog članka: *Indeksacija javnih mirovinskih davanja na pravnim osnovama: nekoliko iskustava u zemljama Europe*. U članku se upozorava na to da se odredbe o indeksaciji često prilagodavaju tekućim prilikama. Autori misle da zakonske odredbe o indeksaciji još uvijek imaju veliko simboličko značenje. Spomenimo i članak Aidi Hua: *Reforma socijalne sigurnosti u Kini: stvarnost i perspektive*.

Četvrti broj *Revije* u cijelosti je posvećen nezaposlenosti i socijalnoj sigurnosti. Uredništvo časopisa u uvodniku ovog broja upozorava da su ekonomske i političke promjene u svijetu posljednjih godina bile radikalne i da se kao posljedica toga pojavila visoka nezaposlenost u većini visoko razvijenih zemalja. To je povećalo izdatke za socijalnu sigurnost i ugrozilo njen temeljni koncept. Ključni članak u ovom broju napisali su dva njemačka istraživača zaposlenosti iz Nürnberga (Njemačka) Ulrich Walwei i Gerd Zika, pod naslovom *Da li je socijalna zaštita prepreka zaposlenosti?* Autori raspravljaju o ambivalentnim posljedicama socijalnog osiguranja s obzirom na politiku zapošljavanja. Njihov je zaključak da se na pitanje postavljeno u naslovu ne može definitivno

odgovoriti. Naime, međunarodne komparacije ne otkrivaju jasnu relaciju između restrikcija otpuštanju radne snage s jedne i ekonomskog rasta s druge strane, kao ni između razine radnih i socijalnih prava i opsega zaposlenosti. Posljedice socijalne zaštite na tržište rada u velikoj mjeri ovise o strukturi te zaštite kao i načinu njenog financiranja. Što se tiče razine radnih i socijalnih prava, treba imati u vidu da niska razina tih prava uzrokuje visoke dodatne troškove i smanjuje čisti dohodak radnika, dok njihova visoka razina uzrokuje diskriminaciju osoba koji stvarno žele raditi i tako ostvariti socijalno osiguranje. Drugi članak je Jef Van Langendoncka: *Socijalna zaštita nezaposlenih*. Spomenimo prilog Marie Jepsen i Daniele Meulders: *Nejednakost među spolovima u europskim sustavima naknade za nezaposlenost*, prilog Niall O'Higginsa *Izazovi nezaposlenosti mladih* te Stephena A. Wandnera *Brza profesionalna reintegracija otpuštenih radnika u SAD*.

Ovaj časopis u svim brojevima ima rubriku *Svijet* u kojoj se tretiraju specifični problemi pojedinih zemalja te rubriku *Knjige* koja sadrži iscrpan pregled nove literature s kratkom informacijom o registriranim publikacijama.

Na kraju ponavljamo već ranije iznesenu ocjenu da se radi o vrlo zanimljivom i korisnom časopisu koji hrvatskom čitatelju pruža uvid u složenu i dinamičnu scenu socijalne politike i socijalne sigurnosti u svijetu.

Vlado Puljiz